ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ 27

ԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒՄՆԵՐ

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՄԱՐԶԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ

Ինչպես հայտնի է, Արարատյան մարզի գյուղատնտեսական կյանքի վերականգնումը 3, ամենամեծ խնդիրներից մեկն է։ Մարզում 1988 թվականին գրանցված 25000 հեկտար ոռոգելի հողերի մեծ մասը, 15000 հեկտարը, ենթակա է վերականգնման։ Ոռոգման ցանցերի մեծ մասը, 1988 թվականին գրանցված 25000 հեկտարից 19500 հեկտարը, ենթակա է վերակառուցման։ Ոռոգման ցանցերի վերակառուցումը հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման գլխավոր խնդիրներից մեկն է

ՄԱՍ Գ. ԹԻՎ 1 ԹԻՖԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 11 1868 թվականին

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՄԱՍ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ

Նիւ-Յորք, 14 Սեպտեմբերի։

Հարաւային Կարոլինայի նոր սահմանադրութեան մէջ գրուած է հետեւեալ յօդուածը։ Ամէն ոք, որ ունի մինչեւ 21 տարեկան հասակ, ազատ է եւ ունի 50 դոլար հարստութիւն, կարող է ընտրուիլ։ Ամէն ոք, որ ունի մինչեւ 21 տարեկան հասակ, ազատ է եւ ունի 50 դոլար հարստութիւն, կարող է ընտրել։ Ամէն ոք, որ ունի մինչեւ 21 տարեկան հասակ, ազատ է եւ ունի 50 դոլար հարստութիւն, կարող է ընտրուիլ եւ

իլէ էշեալարքն քեաֆֆէսի պա տէֆթէր, քէնտինէ այիտ օլանը քէնտի խուրճունա վաղ վէ քէնտինէ ըէտտ, վէ մանասթըրա այիտ էմանէթլէրի քիլիսէնին գացարնա գօնուպ միֆթահը պիզէ թէսլիմ օլունտուղու հալտէ, էօյլէ օլուր օլմազ սէօզ վէ կիւտազ իլէ էմանէթ թէսլիմ օլունապիլիր իսէ, քէք էյի թէսլիմ էտէլիմ, սիզ պիր պույրուլթու իրատէ էտին վերէլիմ տէմիշ իսէ։ Հայը՛ր պէն վերին տէյէմէմ, անճագ պէն Պապը–ալիյէ, սէնտէ բաթրիքխանէյէ պիրէր թէլ քէշիտէ էտէլիմ, նէ՞ ճէվապ ալը իսէք օնա կէօրէ հարէքէթ էտէլիմ տէմիշ։ Վէ Ատանատան թէլ պօղուդ օլտուղունտան եապպ խակէնտէրունա իրսալ էթմիշէր, հալէա պիր ճէվապ իշիտիլմէտի ալթը կիւն տիւր։

Իշիտիլիշէ նէզարէն Նիկողոս եպիսկոպոս պիր թէլ չէքմիշ, ամմա քիմէ՞... վէ էլալթընտան, քէնտի ագլինէ մուվաֆֆագ քիմսէլէրէ պիր մահզէր եարտըրմըշ քի ֆէրմանընը չըգարապիլսին տէյի ամմա, օլ իւմիլալէրինտէ վաղթի կէչմիշ տիր։ Բաթրիքխանէնին թագրիրի օրթատա տուրուրքան, մուղայիրինէ մուղայիր իշ օլմազ, ֆէրման իշին թագրիրին վագթի կէչմիշ տիր։

Վալի իլէ կէօրիւշէն զաթլար շունու տախի իֆատէ իթմիշլէր քի, պուրատա օլան էմանէթլէրին պէշ օն միսլի վար տըր մանասթըրտա, հաթթա օնլարը պիլէ իհտէսինէ ալմազա պիր բուխսաթը եօգ տուր, իլիշմէմէլի տէյի։ Վէ հագգրտա պուտուր, նէ՞ սէլահիյէթլէ մութասարրֆ օլապիլէճէք տիր պիր սաման չէօրիւնէ պիլէ։ Պու իւչ մէքթիւպ տիւր եազըլըեօր նէսէգզը Մանզումէնիզէ պիլ թէրթիպ տէրճինէ հիմմէթ պուեուրուն քի, բուհանի կիւրուհու հազրաթը պիլիպ, պիր ան էվվել հուգուգլարընա սահապէթլիք պիրլէ տէօրթ կէօզիւլէ պագսընլար։ Նիկողոս հէր նէ գատար թավը կէօսթէրէրէք Դաւիթ վարդապետի պէրապէր կէօթիւրմիւշ իսէտ, չար չաբըգ խաչաեամազ պէլլէրիմ. Թէլլէրին ճէվապընտան օլսուն պիր խապէր ալմատրգճա, ճէսարէթ էտէմէզ եպիսկոպոս էթմէյէ, էթսէ ֆէնա օլմազ, եպիսկոպոսատա քէնտիսէ տիւնեատան թէտիրկին օլուրլար, պու սէֆէր Սիս մանասթըրը քէօշէսիսէ բաթրիքխանէնին պիր ուֆաճըգ օտասրտա, էլլէրինէ կէչմէզ։

Հագգանիյէթ էօյլէ խապէր վէրիր, վէ կէօրիւնէնտէ էօյլէ տիր։

Պագը ատաղ վէ սրհէթի աֆիյէթտէ պէր զարար օլասընըզ պէնիմ մուխլիսի վէ ֆաշաարմ հազրէթլէրի։

* * *

— ... Միհէլիֆ.

Էտիրնէ 18 Նոյեմբեր 1868

Պունատան չէնտ մահ մուգատտէմ Գեր. Ներսէս եպիսկոպոսուն Էտիրնէյէ թէշրիֆլէրինտէ, պէնտէնիզ ին Մարսիլիա իլէ օլան ախզուիթիալէրիմոէն տօլաեր պաղէն Ֆրանսա տէվլէթի գանշէլէրիասընա միթաալլիք օլան իշլէրիմիզէ պուրատա մուգիմ գօնսօլոս պէյին պէր վէյէհի հագգանիյէթ սայ ու հիմմէթ պույուրտուղլարընըն թէշէքքիւրի, վէ օլ պապտէ էլչի պէյատէն պիր թավսիյէ ալըպ կէօնտէրիլմէսի զըմնընտա քէնտիլէրինէ ըէճա օլունմուշ իսի, նասըլ քի միմայիլէյհ սրբազան իճրասընա հիմմէթ պույուրուպ, նոյեմբեր 11 թարիխլի մէքթուպունտա շէօյլէ եազար։

«Կընդունիք նաեւ 'ի տին ծրարեալ Գաղղիոյ վեմ. դեսպանին յանձնարարականն առ Պ. Հիւպատոս քաղաքիդ, զոր առնելու համար մէկ երկու օր Բերայ դեգերեցայ, եւ դեսպանին պալատը երթալս տեսնելով Մանզումէին մէջ գրեր են թէ (Հայերը կաթոլիկաց հետ միացնելու համար Ներսէս Եպիսկոպոսը Գաղղիոյ դեսպանին գրնացեր է.) ինա՞ֆ, ասոր համար էր որ անցեալները սոյն գրոյն յապաղելուն քաղաքական պատճառներ կան կըսէի գըրոյս մէջ, ուստի այս նամակը ծանրի նստաւ ինձ ոչ թէ ծախքի կողմանէ թէ եւ գրելթէ ծախք չեղաւ, սակայն վերոյիշեալ զրպարտութիւնը շատ ծանր եկաւ, հոգ չէ՝...»

Մէզքիւր մէքթուպու Նոյեմբեր 14

բէրշէմպիհ կիւնիւ մալէյէ բօսթասրյա աղարմ, վէ իրթէսի ճիւմա կիւնիւ տախի Նէմչէ բօսթասրյա Մանզումէլէրինիզ ի աղբոպ 799 նօմէրօլու Մանզումէտէ ֆիլվագը միմայիլէյհ սրբազան հագգընտա պէօյլէ պիր շիւբհէյ վարտըղընըզը օգուտում. վէ իքի ճիհէթլէ էսէֆ էթտիմ, պիրի պիզիմ սէպէպիմիզլէ պէօյլէ պիր աղբր իֆթիրաեէ ուղրաարդը իչին, վէ իքինճիսի վէ տահա պաշլրճասը միմայիլէյհի չօճուգլուղունտան եանի օն տէօրթ սէնէտէն պէրու թամամը. բը, էլիմիզտէ պէօյիմիշ տիւր, միլլէթ ու մէզհէպինէ սատրգ տրը, վէ աշբրը մուհապպէթ ու բիայէթ վար տրը, լուսաւորիչին հարազատ էվլատը տրը, վէ էկէրչի Ազարեան դերապայծառ տախի սահիհէն կիտիպ միմայիլէյհ իլէ պուխուսուստա կէօրիւշմիշ իսէ, էյի պիլիրիմ քի հօշնուտ օլարագ չրգմամըշ տրը, հէր նէ հալ իսէ, աշիքարտ պիզիմ սէպէպիմիզլէ իֆթիրայէ օղրաարդը իչին միմայիլէյհսէն աֆվ տիլէմէք, վէ հագրգաթը հալ ճիւմլէնին մալիւմի օլմազ իւզրէ, իշ պու մէքթուպումուն ղազէթայի միւթէպէրինիզ ին պիր քէօշէսինտէ տէրճինէ միւսաատէ պուեուրմանըզ նիազըմ տրը էֆէնտիմ։ * * *

Պիզ պալատէքի մէքթուպու պիր սուրէթի պիղարազանէտէ պէեան իթտիքատէն սոնրա, շունուտա իլավէթէն սէօյլէրիզ քի, Գեր. Ներսէս սրբազանն օլ պապտէ նէ Էտիրնէյէ իմթինա իթմէյէ, վէ նէտտէ Ֆրանսֆ, իֆթիրաեա ուղրաարմ, տէյէրէք թէշէքքիւրը էյլէմիշ իմիշ, աճէպա էօյլէ՞ մի տիր, պունա ինանալը՛մ մը. Հայտէ պէշ տագը դա իչին ինանալըմ. լաքին նէ՞ սէպէպ վար տրը քէնտիսինին սիւքիւթ էյլէմէսինէ, վէ նէ՞ սէպէպ վար տրը Գարեգին վարդապետին պիրլիքտէ պուլունմասընա...։

Պունլարտանտա գտթինազար, նէ՞ սէպէպ վար տրը թամ օլ կիւնլերտէ պիր դաթօլիք վարդապետին խաս–քէօյտէ քէնտիսիյէ պիր իքի սաաթ կէօրիշմէսինտէ։

Վագտա, Ներսէս սրբազան տախի պիզիմ կիպի սէրպէսթ ինսան տրը, խաթէտիկի եէրէ կիթմէսինէ, վէ խաթէտիկի տտամ իլէ կէօրիշմէսինէ քիմսէ էօրֆէն պիր շէյ սէօյլէյէմէզ. լաքին մատտամ քի քէնտի ումում խրտմէթինտէ տիր, մատտամ քի մէյտանտէտէ բարա հազրէթլէրինին տավէթի մէսէլէսի տէօնմէքտէտիր, մատտամ քի պատրիարգ հայը

Էվրօբա դազէթալարը նէզտինտէ սիւքիւթ էյլէմէքտէ տիր, վէ մատտամ քի ճիզվէթիլէյին պիրինճի մարիֆէթի կիզլի իշլէմէք տիր, հալ էյլէ վէպալը սէպէպիլէթի վէրէնին պէօյնունա տիյէրէք. Մանզումէնինտէ շիւբհէ իթմէյէ, վէ միւսքիթ տուրէթտէ ճէրհինէ տայիր պիր ճէվապ կէլմինճէյէ գատարտա շիւբհէնտէ պաղը գալմտա հաղգը վար տրը։

Կաքոյ Հայոց Գերեզմանատան Խնդիրը։

... Խմբագիր։

1868 հոկտեմբեր 31 Կարին.

Յանուն ազգութեան հետեւեալ յօդուածս առ ձերդ ազգասիրութեան կը յղեմք, եւ հրատարակելու համար առանձինն խնդիր կրնեմք։

Ժամանակէ մը ի վեր քաղաքիս մէջ մեր ու մենէ հատուածեալ Պապական Համազգայնոց մէջ գերեզմանատան խնդիր մը կը յուզուի, եւ արդէն կառավարութեան ուշադրութիւնն ալ հրաւիրուած է։

Այս մասին ազգային լրագրաց մէջ ըստ բաւականին պարտ ու պատշաճ հրատարակութիւններ եղան, եւ այս հրապարակական ձայները Մէճմուայի 176–177–178 թիւերուն մէջ արձագանք գտած էր, բայց հակապատկեր ներդաշնակութեամբ՝ այնպէս որ մէկը իւր սեպհական իրաւունքը յափշտակութեան մօտալուտ վտանգէ մը ազատելու յուսով բողոք կը բառնայր, իսկ հակառակորդը ինձ ալ կը բաւէ եւ քեզ ալ բսելով այդ սեպհականութեան ժառանգակից եմ կը պօռար։ Մէկ կողմը իւր անառակ որդին գեղեցիկ փաստերով կը յանդիմանէր թէ «քանի որ ինձմէ ա գտամբեցար եւ իմ հայրական սէրս եւ խնամքս մերժեցիր եւ հեռեւապէս իմ ժառանգութենէս մերժուած ես» կը բողոքէր։ Իսկ որդին դու ինձմէ ծրնած ես կը պնդեր եւ դու ինձմէ բաժնուած ես ըսելով այնպիսի անհեթէթ եւ սնճահ իմաստակութեամբ կը կաղկանձէր, որ կարծես թէ բերանացի ընկուզ կը կոտրեր, զմայլելի՜ տեսարան։

Սոյն յիշատակեալ թերթերը պատահմամբ մենք կարդալու պատեհութիւնը ունեցանք, ուստի ճշմարտութեան սէրը կտիպէ զմեզ ճշմարտութիւնը գրել եւ Մէճմուայի արտակեղրոն ճշմարտասէր նամակագրին ակամայ վրիպակները հասարակաց աչքին առջեւ նշաւակել։

Քանզի ընկերական աշխարհիս մէջ թէ որ մարդիկ ճշմարտութիւնը որոնէին, այնպէս որ ամէն անձնական կիրք, շահ եւ կուսակցութիւնք եւ կանխակալ դատմունք խոյս տային անոնց առջեւէն, տարակոյս չկար որ ամէն գժտութիւն եւ ատելութիւն կը դադարէր, եւ ամենն ալ մէկ ընկերական շրջանի մը մէջ պարփակեալ մշտահաշտ բարեկամ եւ եղբայր կըլլային։

Այս վէճը կամ յուզմունքը փառքի կռիւ չէ, այս խնդիրը կրօնական եւ քաց վարդապետական սին խնդիր մը չէ, մէկ խօսքով այս կռիւը անհատի մը պատոյ եւ իրաւանց կռիւ չէ, այլ հասարակութեան ժառանգական իրաւանց եւ կամ սեպհականութեանց բռնաբարութեան բողոք եւ իրաւացի դատ մ'է։ Հասարակութեան իրաւունքը բառնալը ուրիշ բան ըսել չէ, եթէ ոչ զինքը մահացնել. արդ՝ կա՞յ ձեզմէ մէկը ընթերցողք որ հոգին իրմէ ի բաց բառնալու միջոցին անխռով մնայ, կամ թէ մէկը իւր պատուական ստացուածքէն կողոպտելու ժամանակ անձայն եւ անտարբեր մընայ, ի՞նչ անուն կուտան անոր՝ եթէ ոչ անզգայ եւ ապուշ։ Եթէ ապշ մը այսպիսի դիպուածներու մէջ լռէ, ոչ թէ միայն իւրեան նախահարց աւանդած իրաւանց դէմ անիրաւ եւ ապերախտ պիտի կանչէին, այլ ժողովուրդի մը իրաւունքը յափշտակողի մը հետ համախոհ եւ կամակից, ազգին իրաւանց մատնիչ եւ ապագայ սերնդոց դիմաց անտարակոյս սոսկալի պարտաւորեալ պատասխանատու։

Այս ճշմարիտ սկզբանց նախադասութիւններով կուզեմ հետեւցուցել թէ, այն ամենուն վրայ որք հայու անուն կը կրեն, պարտք եւ իրաւունք կայ իւր ձեռնհաս կարողութիւնը չի խնայել այսպիսի հասարակութեան իրաւունք մը պաշտպանելու, եւ դարձեալ թէ հայերը իւրեանց այս իրաւունքը պաշտպանելու համար Բ. Դրան բողոք մատուցանելով արդարութեան գորձածէն, եւ օրինաւորութեան սահմանէն չեն խոտորած։

Ուրեմն գանք եւ քննենք թէ՝ գերեզմանատունը Հայոց սեպհական իրաւո՞ւնքն է, եւ Պապականները կամ Յոյները ի՞նչ փաստ ունին ժառանգակից ըլլալու։

Կարնոյ մէջ Հայոց եկեղեցւոյ հետ ի մի պատուար պարապեալ գերեզմանատուն մը կայ, եւ հայոց գերեզմանատուն (Երմէնի մէզարլըղը) կը կանչուի, եւ այն հազարաւոր տարիներէն ի վեր (որ եւ նախքան զտիրել Օսմանեանց) յորում կրնամք հաստատել թէ հայ կայր Կարնոյ մէջ, նոյն տարիներէն սկսեալ Հայերը իւրեանց նընջեցեալները կը թաղուն անդ, եւ որպէս զի որդի աւանդելով մինչեւ մեր օրը հասած է եւ այսպէս Հայրական սեպհական ժառանգական իրաւունք ճանչցած եմք։

Պապաղաւան հայերն ալ Մէճմուայի Արզոյ նամակագրին նայելով հեռաւեալ փաստերով զիրենք այս սեպհականութեան ժառանգակից կառնեն։

Ա. Ի վաղուց անտի մեռեալները հոն կը թաղեմք։

Բ. Ձեռքերնիս 160 տարուան պաշտօնագրի մը կայ, որով գերեզմանատան մէկ մասին տէր ըլլալնիս կատուզուի։

Գ. Ցաավի եւ իսարէի ժողովականներէն երկերկու անձանց գերեզմանատուն երթալը, եւ գերեզմանատան ընդարձակութիւնը նկատելով երեք ազգաց ալ կը բաւէ ըրած առարկութիւններս։

Դ. Հայոց Յունաց հետ դատ չի վարելնիս։

Ե. Առաջին անգամ ժողովոյն չինած հանրագիրը եղծուիլը եւ ուրիշ մը տալը պատրաստուիլը։

Զ. Արքունի զօրաց գերեզմանատան մէջ զինուորական կրթութիւն ընելնին։

Է. Գերեզմանատան մէջ տեղէն փոքր ջուրի առուսով անցրպտտ մը։

Ը. Գերեզմանատան ներքին կողմը բացուած դուռ մը։ Հզո՛ր փաստեր...։

Արզոյ Պ. գրիչ, եթէ կը ներէք սա առարկութիւններուդ վրայ տրամախոհելէ առաջ քեզ հետ քիչ մը խօսինք, եւ այն խթինթագի մէջ երկուսակք եղած հարցապատասխանատուութեանց վրայ, որոց համար դուք կը բողոքէք թէ միայն հայոց նրպաստաւոր եղածները հրատարակուած է. ատոր համար ես արձակ վճիռ մը չեմ կարող տալ, վասն զի ես ներկայ չէի, եւ զայդ պարտք կը դնեմ այն տեղ ներկայ գտնուող ազգայնոց՝ որ ստուգապէս առանց յեղաշրջելու հասարակաց ատեանը հանեն, եւ ի՞նչ հարկ, արդէն կարծեմ դուք ճշմարտապէս գրած էիք, եւ ես ձեզ կը հաւատամ, եւ ահա անոր համար կուզեմ հետզ խօսիլ, գիտնալու համար թէ արդեօք այդ յօդուածնիդ տեսութեանց եւ պատճառաբանութեանց վրայ յիրաւի համոզուա՞ծ ես։

Առաջ առաջ պապականութեան ժամանակագրութեան վրայ խօսինք, որոյ համար պապականներդ Հայերէն 100 տարուան համար ստորագրութիւն պահանջեր էք եւ հայերը խոյս առած են, բարեկամ, պապականութիւնը ոչ թէ 100, այլ հազարաւոր տարիներէ յառաջ եղած գիտենք. Հռովմի գահուն համար չէ՞ք ըսեր, գիտեմք այդ անսխալ իշխանութիւնը, կը ճանաչեմք այդ բանալեաց բացարձակ տէրը, այո՛ անմոռանալի կը յիշեմք Կեսար Պօրճիան՝ եւ իւր անմեղ զոհերը. չեմք մոռացած հաւատաքննութեան անքաւելի ոճրագործութիւնները, եւ իւր խարուկանդէսին մատնուող անթիւ եւ անհամար անմեղաց բոցերով կիպեալ մարմնոց գոլորշացեալ ծուխը, որ բոլոր Սպանիոյ եւ պապաղաւան Եւրոպիոյ մթնոլորդը պատած է թուխ ամպերու պէս. միթէ կարելի՞ է մոռնալ ճիզուիթաց հզօր եւ անդիմադրելի ընկերութեան նահատակները, եւ սրբապղծութիւնները, ո՛չ, ո՛չ բարեկամ, անկասկած եղիր որ եւ հիմայ ալ ցաւօք սրտի նոյն իշխանութեան կործանման երկունքը եւ ճգնաժամը կը դիտենք։

Շարունակելի.

— Իշնթիտիկիմիզ նէզարէն, տիւնքի կիւն Բաթրիքխանէյէ կիտէն 6 եպիսկոպոսլարըմըզըն, Ս. Ցատրիարք ի զէրինէ ասլա պիր թէէսիրլէրի օլմամըշ տրը։

Պու պապտէ օլան միւթալէամրը ճիւմա կիւնիւ պէեան խոտրիզ։

Մանրամասն տեղեկութիւն.

(Ադամ Բիւրեր.)

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԵՈՒՆԱՆ

Վիեննա 7 դեկտեմբեր.

Նէօ Ֆրի Բրէս զազէթասընըն Թաստիգինէ նէզարէն, Ռուսիա տէվլէթի, Թիւրքիա վէ Յունան տէվլէթլէրի պէյնինտէ պիր մուարազա զուհուրինտէ, քէնտիսի տախի Յունանա համի պուլունան տէվլէթլէրին իւչիւնճիսինա պուլունտուղունտան, զարպի տէվլէթլէրին բօլիթիգասընա բուգի բիղա կէօսթէրէճէկլինի պէեան իյլէմիշ տիր։

ՄՈՒԱՄՄԱ

(Հանելու կ)

Այգ ու սէվտատան կիեատէ կիւզէլ պիր կիւն կէօրէմէտիկիմտէն, անամ օլմասրդը հալտէ պանա վիճուտ վիրմիշ օլան բէյէրիմ իլէ էվլէնտիկիմտէն պիր սէնէ սօնրա, պիր էվլաս սահիպի օլու�իսէտ, պագընը չու պէնիմ թէնէյլիմէ քի, տօղմազտան էվվէլ էօլտիւմ։

Ցիւնքի մուամմա բանբէյէանէ իտի։

ԻԼԱՆԱԹ

Իզնիմիալի 18–20 եաշընտա Միան օղլու Ցակոբ նամ տէլիգանլը պէշ ալթը սէնէտէն պէրու Սապանճա ճիվարը քէօյլէրինտէ կէզմէքտէ օլտուղունտան, օլ թարաֆտա մէրգումու թանրեանլարդն, գանտրրարագ պու թարաֆա կէօնտէրմէլէրի, վէ եախօտ թարաֆը մրզա պիլորիմէլէրի բէնա օլունուր։

ԳԱԶԱՄԻՍ.

1869 սէնէսինէ մախսուս.

Իթալէանճատան թէրճէմէ իտիլմիշ օլան իշ պու գազամիա, Ռ. Ց. Քիւրքճիան թապխանէսինտէ կիւզէլճէ թապ իտիլմիշ օլուպ, հէր քիթապճը տիւքքէ անկարրնտա սահթըլմագտա տրը։

Ֆէյ 100 փարա.

Եքուսաղէմտէ վոգը Ս. Ցակոբ մանասթիրըմըզ թապխանէսի, զուհուրա կէլմէքտէ օլան էսէրլէրիյլէ, հէմ տէվամ իւզրէ պուլունտուղունու, վէ հէմ տէ կիւնտէն կիւնէ իլէրու կիթմէքտէ օլտուղունու իսպաթ իյլէմէքտէ, վէ շիւրհէսիզ պիզիմ կիպի չօգլարդն տախի մէմնունիյէթինի պատի օլմագտա տրը։

Մէղքիւր մանասթիրտա 1869 սէնէսի Օրացոյցու պու սէնէ տախի բէք թէմիզ սուրէթտէ թապ օլունարագ կէլմիշ օլմաղէն, Գալաթատա Ս. Լուսաւորիչ գիլիսէսի աշաղը գաբուսու իթթիսալինտէ եէնի ալրլան քիսապ ճը մաղազասընտա 60 ար փարաեա սահթըլմագտա օլտուղու, վէ չօգ ալանլար իչին եիւզտէ 10–15 իքրամ տախի օլունաճաղը իլան իտիլմէքտէ տիր։

ԿԱՐՈՑ

ԿԱՄ ԱՄԷՐԻԿԵԱՆ ԿԱՐԻ ՄԵԳԵՆԱՑ

Համառօտ պատմութիւն կարոյ ֆէսպին եա էրեն

էրզրումեան կիրակ սովէրեցանոց էսքէլի պէտրակ մը.

Կը գտնուի Մէրճան չարշը թիւ 88 Մարգարէան Քէրով բէյի Համազգային գրատունը եւ ամէն գրավաճառաց քով։ Գին 60 փարայ։

ԺԻԼ ՊԼԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ

ՀԱՆԴԵՐՁ ԿԱԲԵՒՈՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲԲ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս.ՐԱՄԵԱՆ

1868

Ց.ուարճալի եւ կրթական ազդուդասերով բոլոր Եւրոպիոյ մէջ վմայլման առարկայ եղող այս համբաւաւոր եւ ընդարձակ վիպասանութիւնը՝ ընտրեալ գոյն կազմով կը ծախսի Կ. Պոլիս Մահմուտ բաշային գլուխը Պոեանճի Մանուկ աղային թիւ 220 խանութը։

ԹՇՈՒԱՌՔ

Ինչպու մէշհուր քիթապն իւ չանճիւ ճիրտի պասրլըգ կէրմիշ օրմանին, միշ թէրի օրան գաթիրարն կիտիպ Քուրմուխանտա Ցէտէեան Յարգիս ագանին մաղազասինտան այմալարը իլան օրունուր։

ՏԻՒՍԹՈՒՐ

Ցիւսթուր նամ քեաֆֆէյի գովանիին Տէվլէթի ալիէյի շամիլ պուլունան զայէթ մուհիմմ վէ մուֆիտ քիթապն, Մէճմուայի Գավանին իսմիլէ, 16 սահիֆէսէն իպարէթ օլուպ, վէ էհալիսինին անլամանաճաղը լուզէթ վէ ճիւմլէլէր իյգոհ իտիլէրէք, էրմէնիճէ հրուք, վէ թիւրքճէ լիսան իւզրէ օլտուղու հալտէ, ճիւզ պէ ճիւզ թապ ու նէշրինէ տէվամ իտիլմէքտէ, վէ ճիւսիւ 60 ար փարաեա սահթըլմագտա տրը։

Մէղքիւր ըիսալէէրին ան իւչիւնճիւսիւ տախի պու տէֆտա բուռնիւմայի գուհուր օլմուշ, վէ քիթապճրյարտա սահթըլմագտա պուլունմուշ տուր։

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ,

Գ.եր. Խորէն արբազանին հեղինակած այս բանաստեղծութիւնը Սրամեանէն խիստ մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած այս գիրքը կը ծախուի 6 ֆրանգ ամէն Հայ գրավաճառաց քով։

Խորէն արբազանի բանաստեղծական հանճարը արդէն իր զանազան գործերով աշխարհաճանաչ ըլլալով՝ այս նոր գործն ալ աւելի իր տոգանդը երեւան կը հանէ։

Կը յուսանք որ՝ ընթերցասէր հասարակութիւնը պէտք եղած քաջալերութիւնը չիզլանար։

ՄԻՃՄԱԻ ԹԻՃԱՐՈՒԹ

ԻԽՐԱՃԱԹ ՎԷ ԻՏԽԱԼԱԹԸ ԷՄԹԱԱԻ ՏԱԽԻԼԻՃԷ ՎԷ ԽԱՐԻՃԻՃԷ

ԻՍԹԱՆՊՕԼ· 27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1868·

ԷՄԹԱԱՃԻ ՏԱԽԻԼԻՃԷ

ԻԽՐԱՃԱԹ

ԲԱՄՈՒԳ

Առաեա	Օգ. 9/10–	Ղրշ.	Սաթը —	Պալ. —	Մէվ.	
Կիւրճիսթան	» 8/10–	»	» 200	» 150	»	
Աճէմ	» 7½–	»	»	» 100	»	
Կէյվէ	» 10 —	»	» 50	» 80	»	
Իզմիր	» — –	»	»	»	»	

ԵԱԹԱՂԸ

Անատոլ եըգանմըշ		Օգ. 12 —	Ղրշ.
» եըգանմամըշ		» 6 –	»
Կիւրճիսթան եըգանմըշ		» –	
» Նիմ եըգանմըշ	18–	Օգկասը. 1 Լիրա	Օսմ.
» եըգանամըշ	25–	» 1 »	»
Ցօպրուճա	–	Ղշ.	
Էսկի չէհիր	3–	» Մէվ.	350,000 Պալեա
Ռումէլի եըգանմըշ	Օգ» 12–	» »	
» եըգանամըշ	» 6–	» »	
Մազը Աճէմ	Օգ. 12	Ղրշ.	Լի. Օս. 110 ղրշ.
» Անատոլ	» 11½–12	»	
Սալէպ Գասթամունի	14 –16	»	լիրա 110 ղրշ.

ՃԷՀԷՐԻ

Գայսէրի պիրինճի	16½–	Ղշ.	Մէվ.
» իքինճի	15½–	»	»
Էնգարէ	15½–16	»	»
Թօգաթ պիրինճի	12½–13	»	»
» իքինճի	12½–	»	»
Իսքիլիպ պիրինճի	11½–	»	»
» իքինճի	11 –	»	»
Եօզղատ	12 –13	»	»
Զօրում	12 –13	»	»

Լիրա 100 ղուրուշտան։

Քիթրէ պիրինճի	Օգ. 30–35	Ղրշ.	
» իքինճի	» 29–31	»	
Աֆիոն	Օգ. 400–410	Ղշ.	Էսկի մալ
» » »		»	Եէնի մալ
Մահմուտիյէ	» 110–160–170–230	»	Պէեազ մէճիտիյէ իլէ

ՔԷՉԻ ՑԷՐԻՍԻ

Ամասիա	10 ու 1 լիրատան
Եօզղատ	8½ ու 1 լիրաեա
Սըվազ	գատար
Էրզրում	
Գայսէրի	

ԹԻՆԹԻՔ

Էնգարէ պիրինճի մալ	Օգկասը 45	–46	Ղրշ.
Զանղրը	» 45	–46	»
Պէյպազար	» 45	–46	»
Զէրքէզ	» 45	–46	»
Գասթամանպօլու	» 45	–46	»
Վան	» —	–	»
Գօնեա, պէեազ	» 19	–20	»
Զէնկէլի, գըրմըզ	» 20	–20½	»
Կիւլ եաղը (մալինէ կէօրէ)	Մըսգալը 14	–15	Ղրշ.
Թօգաթ պագրը	Օգկասը 9½		»

ՔԷԹԷՆ ԹՕԽՈՒՄՈՒ

Անատոլ	Քիլէսի 36	Լիրա 105 ղշ. 0/0
Ռումէլի	» 35	3 սգօնթօ
Ազոֆ	» 31	

ՍՈՒՍԱՄ

Լիրա Օսմ. 106 ղուրուշտան օգգասը էվլիօրա իչին 3 ղ. Իսթանպոլ իչին 3½ ղրշ։

ՋԷՑԹԻՆ ԵԱՂԸ

Ագտէնիզ ատալարընը	Օգկասը	8 Ղշ.	— Փր.
Եէտի ատալարընը	»	7½ »	»
Մուտանեա	»	7⅛ »	— »
Այվալըգ	»	7½ »	— »
Սագըզ	»	9 »	— »
Միտիլլի	»	7⅝ »	— »
Էտրէմիտ	»	— »	— »
Սապոն Միտիլլի պիրինճի		Օգ. 5½	Ղրշ.
» » իքինճի		» 4	»
» Այվալըգ		» 3½	»
» Կիրիտ		» 7	»

ԻԹԷՔ

Ահէմ Օգ. 46–52 ֆրանգա։
Շաքի » 64–67 »
Աչըգպաշ Կիւրճի – Մէճիտ.

ԳՕԶԱ

Պրուսա	Քիլէսի	— Մալ եօգ.
Անատոլու	»	—
Գօլոս	»	—
Էտիրնէ	»	—

ՋԷԽԱՑԻՐ

Պուղտայ սէրթ	Ազագ	Քիլէսի	34 –34
» »	Պուճաղ	»	31 –32
» »	Պալչըգ	»	28 –29
» »	Պուրկազ	»	29 –30
» »	Թէքֆուրտաղ	»	27 –28
» եումու	Ազագ	»	29 –30
» »	Պուճաղ	»	31 –33
» »	Թունա	»	32 –34
» »	Պուրդազ	»	27 –29
» »	Վարնա	»	28 –29
» »	Պալչըգ	»	25 –26
Մըսըր պուղտայ	Թունա	»	— —
» »	Անատոլու	»	21 —
Արբա	Թունա	Լիրա 103 »	14 –15
»	Անատոլու	ղուրուշ. »	15 –16
Եուլաֆ		Քիլէսի	Ղրշ. 11½–12
Զավտար		»	» 15½–16½
Ցարը		»	» 32 –33

ԷՄԹԱԱՃԻ ԷՃՆԷՊԻՑԷ

ԻՏԽԱԼԱԹ

Գանվէ Բիօ.	100 Օգգասը	1 ֆունտ	700–850	Ղշ. Մէվ. 12000
Գանվէ Բիօ.	100 »	2 »	–650–730	» »
Գանվէ 3 ֆունտիա	— – —	լիրա 104 ղուրուշտան.		
» Մէքքէ	1 »		— –46	»
Գերրեգ չէքէր	Հօլան.	Դանթարը	265 —	
» »	Ֆրան.	»	260– —	Մէվ. — վարիկ
» »	Համան.	»	— – —	լիրա 103 ղրշ.
Քէլլէ »	Ֆրան.	»	285–270	
Պիպէր			Օգկասը 3½–	
Զիվիտ Պէնկալա			»	110–135
» Մատրաս			»	75– 80
Գերմըզ քիրէֆխոր			»	55– 60
» չարապխոր			»	55– 64
» Նէմլաք			»	40– 50
Զայ, Գէնկօ			»	14– 26
» Բէքօ չիչէք			»	20– 60
Ժավա			»	54– 85

Լիրա 104 ղուրուշտան.

Գայայ	Գանթարը	725–730
Ճինկօ եաբրագ Նօ. 7 տէն 12 եէ	օգկասը 5 –	ղուրուշ.
Թիմուր լամա չէչիտի	Գանթարը	60– 61
» տէմէթ էքսէրլիք	»	62– 63
Թիմուր չէմպէր	»	83– 84
Սաճ Նօ. 1–14	»	100–105
Գարֆիցա չէչիտի Նօ. 15–48, 50 քիլօսու		85–88 Ղուրուշ.

Լիրա 103 ղուրուշ.

Բօմ Ինկիլիզ	1070	տիրէմիք կալօնու	13 Ղրշ.
» Պոսթրն	1070	» »	14 »
» Նիւ–եօրք	1070	» »	12 »

Լիրա 102 ղուրուշտան.

Բիրինճ Ինթալեան 100 քիլօ չուվալը 40–42 ֆր. մէվ 15000 թ.
» Հինտ. Թօրպասը 200–205 ղուրուշ. » —— ».

Լիրա 100 ղուրուշ Մէճիտիյէ.

Սիպիր եաղը	Օգկասը	13½ Ղրշ.	Մէվ.
Խավեար 1 ինճի	»	23 »	» »
» 2 »	»	21 »	» »
Զէլիք Թրիէսթէ	00	195	Ղրշ.
» »	0	190–	»
» Անվէրսա	00	175–	»
» »	0	150–	»
» Նօ. 1		140–	»

Լիրա 105 ղուրուշտան.

Սբարմայէթ Անվէրսա	9	Քիլօլուգ սանտրը	—	—
» »	10	»	»	105–110
» »	11	»	»	125–
» »	11 70/100	»	»	135–
» »	12	»	»	— —

ՄԱՏԼԻՆ ՔԷՕՄԻՐԻԻ

Նիւ–գասթէլ մաղ.	32 –	Շիլին.	Սաթ.	Մէվ. ——	Թօն.
Գարտիֆ »	28 –	»	»	» ——	»
» կէմիտ	30 –	»	»	»	»
Նիւ–գասթէլ »	27/6–	»	»	»	»
Լիվերբուլ »	23 –	»	»	»	»
» մաղազատա	31 –	»	»	»	»

Քիւրիւչէ տէմիր Թօնէլաթօսու 105 շիլին.

ՄԱՆԻՃԱԹՈՒՐԱ

Իրլիք վաթէր Նիմէրօ	8–14	բաքէթի	55– 60½	Ղուրուշ.
» » »	12–20	»	66– 68	»
» » »	16–24	»	67– 70	»
» » »	20–30	»	75– 80	»
» էքսթրա »	8–14	»	62– 70	»
» » »	12–20	»	67– 75	»
» » »	16–24	»	75– 80	»
» » »	20–30	»	82– 85	»

Լիրա 104 ղուրուշտան տրը։ Իրաչա տուրկուն.

Թէմարգա	7⅛–7⅝
Ամէրիգան	6¾–7½

ՍԱՀԻՊ ԴԱՏԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍՅԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏՐՆ ԹԱՊԱԱԷՍԻՆՏԻ
Պ.Ց ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ՆՕԼՏԱ, ՏՕԹՕԿՐԱՏ ԱԳՈՒՍԼԱ
ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ ԳԱՐՇԸՍԸՆՏԱ ՆՈՒՄԷՐՈ 647.